C/2024/4658

9.8.2024

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru

Odvětví výroby dronů: případová studie pro účely posouzení výsledků různých politik přijatých v zájmu posílení strategické autonomie Evropy v tomto strategickém odvětví

(stanovisko z vlastní iniciativy)

(C/2024/4658)

Zpravodaj: **Panagiotis GKOFAS**

Spoluzpravodaj: **Patrice François CHAZERAND**

Poradci	Dimitris BIMPAS (pro zpravodaje skupiny III) Bastien MANCINI (pro spoluzpravodaje kat. 1)
Rozhodnutí plenárního shromáždění	25.1.2023
Právní základ	čl. 52 odst. 2 jednacího řádu
Odpovědná sekce	Poradní komise pro průmyslové změny
Přijato v sekci	15.5.2024
Přijato na plenárním zasedání	30.5.2024
Plenární zasedání č.	588
Výsledek hlasování (pro/proti/zdrželi se hlasování)	197/0/4

1 Závěry a doporučení

1.1 S tím, v jak nebývalém rozsahu se dnes v konfliktech užívají drony, naléhavě vyvstává potřeba formulovat v Evropě jednotnou průmyslovou politiku, jejíž součástí budou kolektivní inovace, partnerství a odpovídající regulace v klíčových průmyslových odvětvích. Stejně tak je zapotřebí promyšlená integrace a společné úsilí států a průmyslu s cílem zajistit globální vedoucí postavení EU v tomto oboru.

1.2 Spojení evropské strategie pro drony se Strategií pro evropský obranný průmysl a začlenění evropské technologické a průmyslové základny obrany (EDTIB) za účelem podpory domácí produkce vysoce kvalitních / kapacitních dronů je zásadní pro kritickou nezávislost Evropy.

1.3 Jak ukazuje poslední vývoj na bojištích (Ukrajina, Blízký východ), drony mohou být klíčovým prvkem, je-li zajištěna optimální a strukturovaná integrace součástek, softwaru a podpůrných sítí.

1.4 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) nadále podporuje posilování spolupráce a inovací a zužitkování potenciálu právních předpisů, jako je akt o umělé inteligenci a akt o čipech, ke zvýšení strategické autonomie, národní bezpečnosti a hospodářského růstu.

1.5 EHSV zdůrazňuje, že potřeba soudržnosti mezi vojenským a civilním výzkumem a vývojem se bude pouze zvyšovat, neboť drony budou více využívat automatizaci, strojové učení a umělou inteligenci (AI). Zpráva skupiny Drone Leaders' Group dochází k závěru, že je zapotřebí více propojit různá odvětví na technologické i administrativní úrovni, aniž by byl ohrožen rozpočet vyčleněný na výzkum a vývoj jak civilních, tak vojenských technologií. EHSV podporuje cestu harmonizace, jež má zefektivnit vývoj aplikací dvojího užití a posílit účinnost a kompatibilitu.

1.6 Zásadní přínos ke strukturovanému rozvíjení dronových technologií může mít sestavení strategického plánu pro technologie dronů pro Evropu, který se zaměří na příslušné kritické technologie a systémy dvojího užití.

1.7 Je třeba důkladně zvážit finanční podporu možných investic do výroby dronů a do integrace dodavatelských a hodnotových řetězců. EHSV konstatuje, že na evropském trhu s drony nalezneme zejména malé a střední podniky. Ty nutně potřebují jistotu v podobě stabilního toku veřejných zakázek a specifické programy financování na podporu výzkumu a vývoje. Přístup k programům státní podpory by měla pomoci rozšířit flexibilnější politika hospodářské soutěže.

1.8 Výbor navrhuje několik opatření, jak pokročit s prováděním strategie pro drony 2.0:

— Jakkoli jde o věc náročnou na realizaci, pro provozovatele bezpilotních systémů jsou základem předpisy pro U-space. Velice potřebné je společné chápání těchto nových předpisů.

— EU by měla aktivněji působit na globální úrovni, zejména pokud jde o postupy certifikace.

— Zásadní je u letecké mobility společenské přijetí inovativních operací; podpora EU může posílit celkový letecký ekosystém a přispět k jeho růstu a udržitelnosti.

1.9 Konkrétní strategie by též měla vycházet z nejnovějšího vývoje a potřeb v oblasti civilní ochrany, poskytování zdravotní péče, dopadu změny klimatu a v otázce konkurenceschopnosti v zemědělství, dopravě a logistice.

1.10 EHSV podporuje veškeré iniciativy veřejných i soukromých zúčastněných stran na ústřední a regionální úrovni, které se zaměřují na rozvoj odborné přípravy a vzdělávání v oblasti využití dronů a na vytváření kultury odpovědného a bezpečného provozu dronů a jejich služeb, jež zvýší důvěru a informovanost veřejnosti.

1.11 EU by též měla být připravena definovat konsolidovanou strategii, jak vytvořit společný protidronový deštník, který by ji chránil před řadou rizik spojených s hybridními hrozbami, teroristickými útoky či agresí jiných států, nevyjímaje ani zneužití ve sféře civilní.

2 **Souvislosti stanoviska včetně příslušného legislativního návrhu**

2.1 Ačkoli jsou schopny létat nad zemí a nad vodou i pod nimi, je možné nahlížet na drony, jichž se týká toto stanovisko, jako na víceúčelové, relativně nízkonákladové bezpilotní létající stroje, které jsou schopny sledovat, udržovat a účinně řídit nejrůznější sítě a soustavy. Přináší to možnosti přesného zemědělství, rychlého a plošného doručování až do domu, záchranných operací v nepřátelském prostředí atd. Tyto stroje těží z různých špičkových technologií, mezi něž patří bezdrátová konektivita s nízkou latencí, lehké kompozitní materiály, výkonné elektromotory, řízení pomocí umělé inteligence atd.

2.2 Evropská strategie pro drony 2.0 z roku 2022 stanoví jako prioritu vytvoření bezpečného a účinného ekosystému pro drony. Společné sdělení Evropské komise ([1]) z června 2023 o Evropské strategii hospodářské bezpečnosti navrhlo společný rámec pro hospodářskou bezpečnost zaměřený na rozvoj průmyslové kapacity EU, zlepšení její konkurenceschopnosti a posílení hospodářské nezávislosti v kritických a strategických oblastech.

Od roku 2019 se drony v celé EU provozují podle nařízení 2019/947 a nařízení 2019/945. Prioritou je bezpečnost, proto byla v roce 2020 přijata tři prováděcí nařízení o U-space, a to s cílem řešit systém uspořádání letového provozu pro drony.

([1]) https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/cs/IP_23_3358.

2.3 EHSV konstatuje, že k obraně se drony používají déle než 30 let. Evropské vojenské schopnosti v této oblasti nicméně zaostávají, zatímco na Ukrajině a na Blízkém východě přenášejí levná, komodifikovaná bezpilotní letadla s úspěchem drahé rakety a špičkové technologie. Strategie pro evropský obranný průmysl přijatá v březnu 2024 poukazuje na skutečnost, že rozvoj kapacity pro rychlé navýšení výroby a dosažení hromadné výroby dronů lze označit za klíčový prvek obranné připravenosti EU na konflikty vysoké intenzity. Navzdory chvályhodnému odhodlání Komise využít synergií mezi civilním, obranným a kosmickým průmyslem je obtížné proniknout do sféry, která se často považuje za doménu jednotlivých států. Jde však o nejkritičtější faktor úspěchu, pokud jde o konkurenceschopnost evropského ekosystému pro drony a o obranné schopnosti Unie. Nárůst intenzivních konfliktů nedává Unii na výběr a nutí Komisi, aby vyzvala členské státy a jejich ozbrojené síly k nákupu nákladově efektivního a kvalitního obranného vybavení a k zabezpečení schopností odpovídajících našemu novému strategickému prostředí u evropských dodavatelů, přičemž je třeba řádně vynakládat veřejné prostředky. To je nezbytným a naléhavým předpokladem zajištění životaschopného evropského obranného průmyslu.

2.4 Vzhledem k tomu, že drony jsou z podstaty nákladově efektivní, EHSV důrazně doporučuje, aby bylo odvětví dronů bráno jako pilotní případ pro individuálně přizpůsobenou veřejnou podporu. V současnosti dynamický ekosystém malých, avšak vysoce inovativních a sofistikovaných subjektů roztroušených po celé Evropě získává hlavní součástky kvůli nedostatečné velikosti trhu především ze zahraničí. Kromě toho prochází výroba dronů dvěma zásadními vývojovými procesy: bezpilotní vozidla nahrazují vozidla s posádkou, neboť umělá inteligence zvyšuje jejich výkonnost, a rozsáhlá komodifikace výzbroje stlačuje ceny účinných zbraňových systémů. EU musí pomoci evropskému průmyslu svézt se na této mocné dvojité vlně s cílem oživit jeho globální konkurenceschopnost: v sázce je civilní i vojenská budoucnost Evropy. Drony budou dobrou zkouškou společného zadávání veřejných zakázek v EU, které doposud valné výsledky nemělo. Hladká přeshraniční koordinace napomůže k plnému začlenění trhu s drony do jednotného trhu. Ukáže-li se tento cíl jako příliš náročný, doporučuje EHSV Komisi, aby podporovala koalice aktivních zájemců v duchu stálé strukturované spolupráce (PESCO). Výsledkem může být něco jako Airbus v oboru dronů. Výzvy byly 70. letech 20. století podobně komplikované, a výsledek je skutečně inspirativní. Vyřazeni by měli být uchazeči odmítající ekologickou účinnost, klimatickou neutralitu a dodržování pracovního práva a demokratických hodnot.

3 **Obecné připomínky**

3.1 Významné geopolitické napětí na periferii Evropy zdůraznilo rostoucí nejistotu a vyžaduje naléhavý přezkum kritické hospodářské a politické závislosti a politických priorit na úrovni EU.

3.2 Nedávná stanoviska EHSV ([2]) se zaměřila na sladění potřeby vytvořit iniciativy zaměřené na strategickou autonomii zabezpečením kritické infrastruktury a se zlepšením konkurenceschopnosti průmyslu, zejména v oblasti digitálních a kosmických technologií, a to spolu s dalšími stanovisky ([3]), která poukázala na význam dvojích synergií mezi civilním, vojenským a digitálním odvětvím a zabývala se tím, jak sloužit cílům strategické autonomie, udržitelnosti, svrchovanosti a kritické nezávislosti. Jak ve své nedávné publikaci uvedl badatel Paul Timmers ([4]), „strategická autonomie znamená mít schopnosti, kapacity a moc rozhodovat se a jednat ve věci zásadních aspektů našeho hospodářství, společnosti a demokracie. Problémem je přizpůsobit tvorbu politik realitě geopolitiky a technologií“.

3.3 EHSV se domnívá, že drony jsou přirozeně výrobky dvojího užití. Evropská komise uvádí, že „strategie pro drony by proto měla přispět nejen k cílům stanoveným ve Strategii pro udržitelnou a inteligentní mobilitu, ale také k cílům *‚Akčního plánu pro synergie mezi civilním, obranným a kosmickým průmyslem‘*, který byl přijat v únoru 2020 a jehož součástí je stěžejní projekt EU v oblasti dronových technologií“. EHSV podporuje odhodlání Komise vyjádřené v její vizi, že se budou systematicky „zjišťovat a využívat synergie mezi civilním a obranným průmyslem. Zlepší konkurenceschopnost evropského průmyslu a posílí strategickou autonomii Evropy, protože se členské státy budou moci spoléhat na konkurenceschopné technologie dronů evropského původu“.

([2]) Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke společnému sdělení Evropskému parlamentu, Evropské radě a Radě o „Strategii evropské hospodářské bezpečnosti“ (JOIN(2023) 20 final) (Úř. věst. C, C/2024/2489, 23.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/2489/oj?locale=cs).

([3]) Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů - Akční plán pro synergie mezi civilním, obranným a kosmickým průmyslem (COM(2021) 70 final) (Úř. věst. C 374, 16.9.2021, s. 66).

([4]) https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-031-45304-5_36.

3.4 Při koncipování dronů je třeba zohlednit také hybridní útoky a hrozby a nekonvenční formy válčení, aby bylo možno odrazovat od určitých nevyprovokovaných akcí, jako jsou teroristické útoky, použití biologických zbraní a individuální nebo skupinové násilí, nebo těmto akcím čelit.

3.5 EHSV také podporuje přístup Evropské komise, jehož cílem je upravit regulační rámec pro využívání dronů na základě zásady „bezpečnost na prvním místě“. Z toho vyplývá, že osvětové kampaně se musí zaměřit na místní a regionální orgány a obyvatelstvo s cílem informovat je o přínosech využívání dronů a zlepšit důvěru veřejnosti v digitální technologie.

3.6 Byly vytyčeny základní hranice mezi řízením a konceptualizací využívání dronů ve veřejné sféře: mírná regulace zaměřená na bezpečnost v civilní dopravě a volnočasovém využití a komplexní pravidla a chráněné technologie ve využití vojenském. Evropu zaskočila válka na Ukrajině a musí naléhavě posílit úspory z rozsahu a dvojí synergie, aby posílila svou obranu, přičemž je třeba začít zlepšením koordinace uvnitř Evropské komise.

3.7 Protože v rámci konkurenceschopné místní výroby všech jednotlivých součástek dronů je důležitý rozsah, EHSV požaduje okamžitá opatření a politiky v oblasti výroby dronů a zabezpečení dostatečného objemu nezpracovaných částí, polovodičů, čipových sad a motorů pro montáž dronů; tyto domácí součástky nahradí dovoz a sníží kritickou závislost na surovinách. Ačkoli obecněji by EU měla podporovat úsilí členských států věnovat většinu svých rozpočtů na nákup vybavení a systémů od evropských dodavatelů, zdraví evropského odvětví výroby dronů přímo závisí na tom, jak silné a nezávislé budou základní technologie (od elektromotorů ke kompozitním materiálům nebo umělé inteligenci).

3.8 Posílení vojenských schopností: jestliže „vojenské schopnosti v oblasti dronů jsou v Evropě dosud méně vyspělé než v jiných regionech světa, přestože potenciální přínos vojenských dronů pro budoucí evropskou strategickou autonomii je všeobecně uznáván“, koncepce, výroba a využívání dronových technologií ve vojenském odvětví by měly být rozvinutější a pečlivě monitorované.

3.9 Roztříštění našeho domácího trhu vyhání výrobu většiny elektroniky spojené s drony z Evropy. Evropské společnosti v současnosti nakupují součástky od prodejců, kteří netuší, odkud tato elektronika pochází. V tomto ohledu EHSV oceňuje důrazné formulace, které Komise použila ve svém sdělení ze dne 24. ledna 2024 s názvem *Zvýšení evropské hospodářské bezpečnosti: úvod k pěti novým iniciativám* s cílem varovat před různými činnostmi, „které by se mohly snažit zasahovat do legitimních svrchovaných rozhodnutí EU a jejích členských států nebo jinak zneužívat hospodářské závislosti ve vztazích s EU“.

3.10 EHSV podporuje důraz, který Komise klade na normy a interoperabilitu: stěžejní opatření 15 (postup zahrnující vícero zúčastněných stran za účelem „sbližování certifikačních požadavků pro civilní a vojenské použití s požadavky stanovenými agenturou EASA při zohlednění vojenských specifik a stávajících vojenských certifikačních norem“) a 16 („nové standardní scénáře pro civilní provoz, které by mohly usnadnit odpovídající případy vojenského použití“) stojí za to podpořit.

3.11 EHSV souhlasí s Komisí, že „vývoj nejmodernějších dronů s vyššími požadavky na kybernetickou bezpečnost, zejména v kategoriích ‚otevřeného‘ a ‚specifického‘ provozu, by mohl průmyslu EU poskytnout konkurenční výhodu“.

3.12 Hospodářská a ekologická účinnost vyžaduje postupné nahrazení lidského faktoru a drahé letecké techniky (helikoptéry nebo letadla) za účelem reakce na naléhavé krize. Obecněji jsou drony nezbytné pro rychlou, zdravou a ekologickou transformaci, a to od pravidelného monitorování kritických infrastruktur přes doručování léčivých přípravků a zásilek až po prosazování práva a veřejného pořádku.

3.13 Podpora koordinovaného výzkumu a vývoje v digitálních technologiích, kosmickém průmyslu a odvětví výroby dronů posílí nové nástroje, které by se mohly exponenciálně znásobit (podle Drone Industry Insights ([5]) se očekává, že do roku 2030 trh s drony přesáhne 50 miliard EUR), a zlepší technologickou nezávislost Evropy za předpokladu, že přísně provedené právní předpisy odradí od úniku technologií mimo EU.

([5]) Global Drone Market Report 2023-2030, https://droneii.com/product/drone-market-report.

3.14 EU považuje místní výrobu dronů za věc svrchovanosti neboli strategické autonomie, a proto EHSV doporučuje, aby kromě společného nákupu podrobně popsaného v bodě 3.5 byly k dispozici dotace pro výrobce z EU, a to i na předměty poměrně nízké technologické úrovně, jako jsou elektromotory, a aby byl podpořen přeshraniční vývoj. Zvýšení objemu je skutečně jediným způsobem, jak mohou místní výrobci konkurovat třetím zemím, a tedy jediným řešením, jak mohou evropské armády nakupovat místní výrobky v celém hodnotovém řetězci týkajícím se dronů.

3.15 Produktová řada výrobců dronů zahrnuje nejrůznější položky od lehkých hraček až k desetitunovým létajícím bombardérům. V důsledku toho je klasifikace obtížná, ale EHSV souhlasí s operačně zaměřeným přístupem Komise.

3.16 EHSV plně podporuje stěžejní opatření 9, kdy „v rámci programu Horizont Evropa a Evropského obranného fondu hodlá Komise i nadále poskytovat finanční prostředky na výzkum a inovace v oblasti dronů a jejich začlenění do vzdušného prostoru“. Při podrobnějším pohledu stojí za podporu též stěžejní opatření 10 a 11 s možností upravit stávající rámec pro financování a finanční nástroje.

3.17 Mobilizace různých programů financování je zásadní, aby se využilo průniků mezi vyspělými technickými aplikacemi a nákupy kritických surovin za účelem výroby inovativního zboží a nahrazení konvenčních způsobů leteckých misí a dopravy (mise s posádkou, helikoptéry) místo toho drony a bezpilotními misemi. V souladu s tím by mělo být k dispozici několik možností a mechanismů, a to buď prostřednictvím standardizovaných druhů financování, nástroje Next Generation EU a vnitrostátních fondů pro odolnost a oživení nebo prostřednictvím individuálně přizpůsobených finančních nástrojů Evropské investiční banky či projektů EU.

3.18 EHSV uznává, že rozvoj výroby dronů a jejich rozsáhlé využívání musí být spojeny s přepracováním osnov odborné přípravy a vzdělávání. Velmi užitečné mohou být kurzy se specifickou náplní (podobné kurzům řízení automobilu nebo vedení plavidla) ke snižování rozdílů ve znalostech mezi místním obyvatelstvem včetně odborných pracovníků (poštovní úředníci, uživatelé dopravy atd.), zaměstnanců, občanů, státních úředníků a dokonce vojenských sil.

3.19 Zvláštní pozornost je třeba věnovat rozvoji kultury odpovědného a bezpečného využívání dronů a jejich služeb, stejně jako kultury důvěry veřejnosti, jak je stanoveno ve stěžejním opatření 4, což umožní optimální využívání bezpilotních letadel v souladu s dotčeným prostředím. Místním nebo nezávislým orgánům by mělo být uděleno povolení přizpůsobit daný rámec využití v chráněných oblastech, lesích a jezerech a v okolí citlivých cílů atd. Měly by být prozkoumány osvědčené postupy pro podobné prostředky, jako jsou brusle, jízdní kola a elektrokoloběžky, aby se zabránilo určitým rizikům zneužití.

Odvětví dopravy a logistiky

3.20 Je třeba podpořit zaměstnance a malé firmy nucené čelit nepříznivému dopadu přechodu na automatizovanou přepravu, doručování atd. Dronový průmysl může díky zásadně důležitému překrývání činnosti nabídnout leteckému a kosmickému průmyslu modelování v měřítku a reálné zkušební prostředí pro nové prototypy a technologie, čímž se odstraní riziko pro člověka a sníží se náklady na pokusy.

Ochrana zdraví

3.21 Je třeba navrhnout politiku investic se specifickou náplní s cílem přilákat finanční prostředky a výrobce dronů do vývoje nástrojů, které usnadní diagnostiku na dálku a přepravu zdravotnického materiálu, léčivých přípravků a lékařských testů do venkovských, zámořských a vzdálených oblastí.

Ochrana životního prostředí / civilní ochrana

3.22 Důležitou podmínkou je zapojení GŘ ECHO do vytváření individuálně přizpůsobených výrobků v oblasti dronů za účelem prevence, monitorování a posuzování přírodních katastrof. To bude znamenat společné nástroje a harmonizované postupy pro členské státy v oblasti ochrany životního prostředí a přírody (např. voda, hluk, odpad a znečištění ovzduší), ochrany zvířat a civilní ochrany.

3.23 Rozvoj trhu s drony musí být v souladu s prioritami Zelené dohody pro Evropu a oběhového hospodářství, jak jsou stanoveny v evropských právních předpisech a politikách.

Sociální odpovědnost / obecné nařízení o ochraně osobních údajů

3.24 EHSV uznává, že důvěra občanů v digitální technologie se vždy zlepší v důsledku jasných pravidel a pokynů v oblasti ochrany lidských práv a soukromí. V tomto ohledu jsou kodex chování pro létání s drony a instruktážní videa agentury EASA ([6]) dobrým začátkem, který by měl být rozšířen a na který je třeba navázat prostřednictvím partnerů v sociálním dialogu a občanské společnosti.

4 **Konkrétní připomínky**

4.1 Evropská strategie pro politiku v oblasti dronů by neměla považovat odvětví výroby dronů za výlučnou výsadu odborníků v oblasti vyspělých technologií nebo vojenských odborníků. Drony se již nepozorovaně vkrádají do mnoha civilních oblastí, jako jsou poštovní služby, stavební práce, doručování, umění a film. Mění náš pohled na přírodu, na rozvoj měst a venkova, na naše historické a kulturní dědictví.

4.2 EHSV může jen podpořit očekávání Komise ([7]), že „ekosystém dronů zajistí pracovní místa, podpoří a ochrání evropské technologické know-how a bude příležitostí k růstu pro celé hospodářství EU, což evropským společnostem, včetně nových malých a středních podniků, umožní rozvíjet se a prosperovat jako světoví lídři“.

4.3 Zemědělství odvětví by mělo více těžit ze zavádění dronových technologií za účelem monitorování a posuzování povětrnostních podmínek, potenciálu sklizně, odhadu škod a využití vody a zhodnocení produktivity.

4.4 Vysoce kvalifikovaní pracovníci a vědečtí pracovníci, zejména pak ženy v jejich řadách, by měli být motivováni k účasti na společných projektech v oblasti výzkumu a vývoje výroby dronů a měli by být vyškoleni, jak je uvádět na trh sociálně odpovědným způsobem. Granty EU by měly podpořit instituty pro výzkum a vývoj na technických vysokých školách zaměřené na výzkum a vývoj dronů, jakož i společnosti EU působící v oblasti vývoje souvisejících technologií, a to včetně akademické spolupráce s instituty pro výzkum a vývoj nebo vysokými školami mimo EU či bez ní.

4.5 EHSV rovněž souhlasí s tím, že „služby dronů by měly být podporovány na základě inkluzivity, cenové dostupnosti a udržitelnosti a neměly by se omezovat na ‚horních deset tisíc‘“. Tento ušlechtilý cíl nicméně nebude splněn bez náležité podpory ve prospěch výrobců.

4.6 Z hlediska institucionální koordinace a ochrany demokratických hodnot EHSV zdůrazňuje, že regulační rámec pro využívání dronů je nezbytný, aby nebyla ohrožena demokratická práva lidí. Vládám a soukromým majitelům by mělo být zakázáno nečestné provozování dronů, jehož cílem je potlačení demokratických práv. Proto by mělo být upraveno zapojení soudních a nezávislých orgánů do rozhodování o využívání dronů z důvodů veřejného zájmu.

V Bruselu dne 30. května 2024.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Oliver RÖPKE

([6]) https://www.easa.europa.eu/cs/light/topics/flying-drone-how-be-safe-drone-pilot.
([7]) https://transport.ec.europa.eu/system/files/2022-05/Drone_Leaders_Group_Report_2022-04-26.pdf.